

Levekårsprogrammet

Utvikling og testing av
kunnskapsbaserte tiltak som
bidrar til ungt innenforskap

INNHold

1. Om Levekårsprogrammet	3
2. Programmets formål	3
3. Programmets omfang	4
4. Programmets organisering.....	4
5. Programmets prioriterte tiltaksområder	4
6. Forankring	5
7. Metodisk tilnærming.....	5
Forskningsmetoder og krav til data.....	5
8. Søknadsprosesser.....	6
9. Hvem som kan søke om støtte.....	7
Brukermedvirkning.....	7
Roller i søknader	7
10. Evalueringskriterier	7
11. Kontakt.....	9
12. Programmets kunnskapsgrunnlag og et utvalg ressurser	10

1. Om Levekårsprogrammet

Initiativtakere til Levekårsprogrammet er pengeutdelende stiftelser på Agder som ønsker å bidra til mer systematisk utprøving av tiltak som gir barn og unge bedre mulighet til å realisere sine potensialer og delta i framtidens samfunnsliv.

Levekårsprogrammet retter seg mot praksisnære tiltak som kan medvirke til bedre løsninger og tjenester. Prosjektene skal være relevante, realistiske og til nytte for praksisfeltet. Samtidig skal tiltakene bygge på dokumentert kunnskap og prosjektene designes slik at utprøvinger kan gjennomføres med kvantitative forskningsmetoder av høyeste kvalitet. Forskningen skal medvirke til at gode resultater tryggere og mer effektivt kan iverksettes og skaleres i forlengelse av prosjektene. Prosjekter som har potensial til å utgjøre en endring for mange vil bli prioritert.

For at et prosjekt skal komme i betraktning i Levekårsprogrammet forutsettes det både forpliktende samarbeid mellom relevante aktører i praksisfeltet og forskningsmiljøer, og et tilstrekkelig stort antall deltakere til at reelle utprøvinger kan gjennomføres.

For en del prosjektideer kan det være fordelaktig å søke midler til et forprosjekt med sikte på en senere søknad om midler til et hovedprosjekt. Forprosjekter kan for eksempel brukes til å sikre koblinger mellom praksisfeltet og forskningsinstitusjoner på det aktuelle området, sannsynliggjøre at et hovedprosjekt vil ha tilstrekkelig antall deltakere til gjennomføring av kontrollerte utprøvinger, m.m.

Levekårsprogrammet har sitt utgangspunkt på Agder, men både forprosjekter og hovedprosjekter involvere med fordel deltakere og akademiske miljøer også fra andre regioner, nasjonalt eller internasjonalt. Å redusere utenforskap er et stort anliggende, og større initiativer og virkemidler utvikles og lanseres jevnlig. Det er naturlig at prosjekter i programmet tilpasses og samordnes relevante større satsninger der slike finnes.

Det er etablert et nasjonalt ekspertutvalg som bidrar med strategiske råd og evaluering av søknader til Levekårsprogrammet (ref. kap. 12.4).

2. Programmets formål

Levekårsprogrammets formål er at flere barn og unge mellom 0-25 år skal få bedre muligheter til læring, utvikling, utdanning og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Programmet forventes også å bidra til at en akkumulert kompetanse om effektiv implementering av ulike levekårstiltak generelt bedres, ved at praksisfeltet, politikk, academia, samfunnsliv og arbeidsliv får en bedre og mer omforent forståelse for hva som virker og hvorfor når det gjelder bekjempelse av ungt utenforskap. Resultatene av prosjektene og forskningen knyttet til disse skal derfor deles og formidles. Det er ønskelig at også aktører utenfor landsdelen medvirker i prosjekter, forutsatt at disse samarbeider med relevante aktører på Agder.

Det kan i programmet ikke søkes om midler til:

- Utprøving som ikke følges av effektdokumentasjon med anerkjent metodologi
- forskningsprosjekter som ikke inneholder praksisnære aktiviteter/utprøving
- grunnforskning
- utbygging, tilrettelegging, utstyr og aktivitet som ikke direkte er relatert til aktivitet i prosjektet.

3. Programmets omfang

Levekårsprogrammet ble lansert i 2024, og er planlagt med en varighet på 10 år og med ulike parallelle prosjekter. I 2024 ble det tildelt midler til to hovedprosjekter og et forprosjekt. Informasjon om prosjekter som har fått tildelingen under programmet gjøres tilgjengelig på nettsiden www.levekårsprogrammet.no.

Endelige tildelingsvolum avhenger av tilfang av prosjekter og stiftelsenes finansielle utvikling i perioden. Ulike stiftelser vil også kunne ha ulike roller og andeler av finansieringen i de ulike prosjektene.

4. Programmets organisering

Levekårsprogrammet ledes i det daglige av administrative ressurser fra stiftelsen Sørlandets kompetansefond i Kristiansand.

Administrasjonen vil i samråd med ekspertutvalget utforme utlysninger, vurdere søknader, tilrettelegge og koordinere styrebehandling i aktuelle medvirkende stiftelser og senere følge opp prosjekter som får støtte.

5. Programmets prioriterte tiltaksområder

Levekårsprogrammet bygger på den eksisterende kunnskapsfronten og da med særlig vekt på verdien av sosial og emosjonell læring (ref. Kap. 12.1.). Programmet prioriterer med dette utgangspunktet:

- 1. Tiltak som gir barn og unge bedre muligheter for å utvikle sosiale og emosjonelle kompetanser i hjem og skole, i barnehage og på fritidsarenaer.** Dette kan for eksempel være prosjekter som:
  - Støtter barn og unges sosiale og emosjonell utvikling i hjem, skole, barnehage og fritidsarenaer på en effektiv måte, som er tilpasset ulike aldersgrupper, utviklingsnivå, bakgrunn og norsk kontekst.
  - Dokumenterer effekten av tiltak som støtter sosial og emosjonell utvikling.
  - Viser hvordan det kan jobbes mer systematisk med å støtte opp barn og unges sosiale og emosjonelle utvikling.
- 2. Tiltak som gir barn og unge mer tilgang til trygge voksne som kan bygge mestringskompetanse, veilede og støtte.** Dette kan for eksempel være prosjekter som:
  - Utvikler og prøver ut effekten av metoder og tilnærminger for å styrke relasjonskompetansen hos voksne som jobber med barn og unge
  - Prøver ut og viser muligheter, utfordringer og begrensninger i ulike former for mentorordninger for barn og unge i norsk kontekst (en-til-en, grupper, jevngamle unge, digitale løsninger, osv.).
  - Viser hvilke metoder for rekruttering og hvilken opplæring som trengs for vellykkede mentorprogram for barn og unge.
- 3. Tiltak i arbeidsmarkedet som gir flere unge med høy risiko for varig utenforskap en mulighet for arbeid og styrket kompetanse, samt støtte til å lykkes med dette.** Dette kan for eksempel være prosjekter som:

- Utvikler og deretter utprøver modeller som kombinerer arbeid og kompetansebygging og leder frem til faste ansettelser.
- Utvikler målrettede tiltak mot spesielt utsatte grupper.
- Tilpasser tiltak til etterspørselen i det lokale arbeidsmarkedet.
- Gir kunnskap om hva som hindrer og støtter utrulling av vellykkede tiltak i større skala, herunder økonomiske incentiver og organisatorisk samhandling.

For alle de tre tematiske innsatsområdene finnes det omfattende forskningslitteratur og pågående tiltak som det kan være aktuelt å bygge videre på (ref. kap. 12.1.).

6. Forankring

Utenforskap er en kompleks samfunnsutfordring som mange sektorer må samarbeide om å løse. I levekårsprogrammet er planen å etablere en portefølje av prosjekter som drives av aktører på tvers av sektorene. Organisering i prosjekter må sikre brukerinvolvering og hensynta implementeringskapasitet på de aktuelle områdene.

For å komme i betraktning for økonomisk støtte gjennom programmet forutsettes det forpliktende samarbeid mellom relevante aktører i praksisfeltet og forskningsmiljøene. Det stilles krav om at søknader er solid forankret i alle berørte miljøer, og at samarbeidspartnerne forplikter seg til å bidra med erfaring og kunnskap som sikrer at behovet for innovasjon og dokumentasjon er reelt, og deretter at gode resultater blir tatt i bruk.

7. Metodisk tilnærming

Det er programmets ønske at prosjektene skal være ambisiøse, og:

1. Ha betydelig relevans
2. være tilstrekkelig store, men samtidig gjennomførbare
3. ha høy vitenskapelig kvalitet
4. være skalerbare, slik at positive resultater kan gjennomføres i praksis også andre steder.

Forskningsmetoder og krav til data

De foreslåtte tiltak og forskningen må kunne dokumenteres på en slik måte at praksisfeltet og beslutningstakere kan ha tillit til tiltakets hensiktsmessighet med tanke på implementering og eventuell senere skalering.

Effekt av tiltak ønskes i Levekårsprogrammet primært dokumentert ved bruk av randomiserte studier (RCT), men andre anerkjente metoder for å lære om årsak-virkning kan vurderes. I søknader om midler til gjennomføring av hovedprosjekter må det derfor foreligge klare hypoteser for vesentlige årsakssammenhenger og et forskningsdesign som både beskriver nødvendige utvalg og beregner statistisk utsagnskraft.

Programmet ønsker at forskningen gjennomføres åpent og troverdig og forventer følgende:

- At randomiserte forsøk pre-registreres i åpne arkiv (ev. med embargo til forsøket er gjennomført).
- At kode benyttet til evaluering deles og gjøres offentlig tilgjengelig.
- At data deles så langt det lar seg gjøre.
- At data som ikke kan deles dokumenteres på en måte som gjør det mulig for andre forskere å få tilgang til det samme datamaterialet.
- At forskningen publiseres i fagfelleverderte tidsskrift.

- At forskningen gjøres tilgjengelig for allmennheten uten betaling.

Det krever videre at alle som får midler aksepterer at stiftelsene deler følgende informasjon om prosjektet på sine hjemmesider:

- Prosjektnavn
- navn og e-post for prosjektleder
- sammendrag av søknaden
- status på prosjektet
- sluttrapport
- link til eventuell forhåndsregistrering
- link til eventuelle publikasjoner.

Sentrale publikasjoner (som for eksempel rapporter) og data som er et direkte eller indirekte resultat av stiftelsenes finansiering skal i forlengelse av prosjektgjennomføringen være offentlig tilgjengelig og kan ikke publiseres i abonnementsbaserte kilder. Alt skal publiseres under en av de følgende lisensene:

- CC0
- CC BY
- CC BY-SA

Kostnader knyttet til vitenskapelig publisering kan inkluderes i prosjektsøknadene.

8. Søknadsprosesser

Programmet har i utgangspunktet årlige søknadsprosesser i to faser. Dette gjelder både for søknader om midler til forprosjekt og søknader om midler til hovedprosjekt:

Fase 1: Ideskisser:

- Som startpunkt for en søknadsrunde inviteres det åpent til å levere kortfattede ideskisser (2 – 3 sider), for aktuelle forprosjekt eller hovedprosjekt, normalt i løpet 6-8 uker etter formell utlysning.

Ideskisser skal beskrive:

- Om en ønsker å søke om midler til et forprosjekt eller et hovedprosjekt
  - hvilke utfordring prosjektet søker å løse og hvordan
  - relevant eksisterende kunnskap og praksis
  - hvordan en RCT (eller tilsvarende forskningsmetode) er tenkt benyttet
  - hos hvem prosjektideen er forankret og ansvarlige kontaktpersoner
  - hvordan det aktuelle prosjektet tenkes organisert
  - beskrivelse av prosjektleders faglige kvalifikasjoner
  - prosjektets tenkte varighet
  - kostnadsestimat og aktuelle finansieringskilder i tillegg til Stiftelser gjennom Levekårsprogrammet
  - vurderinger av hvordan resultater av et vellykket prosjekt tenkes videreført.
- Innkomne idekisser vurderes med mål om at de beste inviteres til å utarbeide fullstendige søknader. Det gjøres både administrative og faglige vurderinger av de mest aktuelle skissene.

- Innsendere av de høyest rangerte ideskissene inviteres til å utvikle fullstendige søknader.

Fase 2: Fullstendige søknader:

Fullstendige søknader, både for forprosjekter eller hovedprosjekter, ferdigstilles etter avtalt framdriftsplan (normalt 3 – 5 måneder). En søknadene skal utdype innholdet i ideskissen, og best mulig svare opp evalueringskriteriene i programmet (ref. pkt. 10)

- Evaluering av søknader omfatter både administrative og faglig vurdering i ekspertutvalget (og andre faglige evaluatorene etter behov)
- Søkere kan, før endelig evaluering av søknaden, få tilgang til dialog med ekspertutvalget for å bidra til at prosjektet best mulig treffer programmets ambisjoner.

Tildelinger:

- Styrene i de aktuelle stiftelsene er suverene til å avslå søknader eller tildele midler.

Tidsfrister gjennom søknadsprosessen gjøres kjent i forbindelse med utlysninger og er publisert på www.levetårprogrammet.no.

9. Hvem som kan søke om støtte

Både organisasjoner og institusjoner fra offentlig, privat og frivillig sektor med norsk organisasjonsnummer kan være formell søkerorganisasjon. Privatpersoner kan ikke søke. En grunnleggende forutsetning er reell kapasitet og kompetanse til å gjennomføre det aktuelle prosjektet.

Programmet forutsetter samarbeid mellom aktører i praksisfeltet og akademiske miljøer. Der relevante konstellasjoner ikke allerede finnes, eller etablerte nettverk eller institusjoner kan tenkes som utgangspunkt for nye typer samarbeid, oppfordres det til å finne sammen.

Det legges til grunn at en betydelig andel av innovasjonen og utprøvingene i programmets prosjekter skal foregå på Agder.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning skal i størst mulig grad etterstrebes i prosjektene, og arbeidsform/organisering av brukermedvirkning skal beskrives i søknadene. Der brukermedvirkning eventuelt ikke er aktuelt, må dette begrunnes.

Roller i søknader

De viktigste rollene i en søknad er:

- Prosjektansvarlig organisasjonen
- prosjektleder og andre sentrale ressurspersoner
- samarbeidspartnere som er samfunns- og næringsaktører som sikrer at problemstillinger, forskningsaktiviteter og resultater blir relevante og samfunnsnyttige.

10. Evalueringskriterier

Prosjektskisser og senere søknader evalueres i forhold til relevans, gjennomførbarhet, vitenskapelig kvalitet og påvirkningskraft:

1. Må krav

- Er søknaden innenfor et av de tre prioriterte innsatsområdene?
- Retter prosjektet seg mot barn og unge?
- Gjelder søknaden et selvstendig prosjekt (ulike søknader kan ikke vurderes under ett)?
- Er søker en institusjon med norsk organisasjonsnummer?
- Deltakelse fra Agder/Telemark?

2. Gjennomføringsevne

- Søkerorganisasjonens størrelse og soliditet
- Organisatorisk/administrativ kompetanse, rutiner etc.
- CV til prosjektleder og sentrale medarbeidere inkludert dokumentasjon på hvilke forskere som er med i teamet og hvilken relevant kompetanse disse har
- Personvernrutiner og forskningsetikk
- ESG

3. Prosjektet

- Er prosjektet tilstrekkelig stort?
  - i. Partnerskap involverer relevante og tilstrekkelige stakeholders fra offentlig, privat, frivillig, forskningsinstitusjoner, brukere etc.
  - ii. Medfinansiering
- Er selve prosjektfasen relevant og realistisk?
  - i. Er det innenfor programmets finansieringskapasitet/rammer og tematiske innretning?
  - ii. Finnes det er plan for forankring og implementering av tiltak?
  - iii. Er det kostnadseffektivt?
  - iv. Er det trygt (inkludert personvern)?
  - v. Tilgjengelige menneskelige ressurser i det medvirkende partnerskapet, inkludert brukere og gjennomførbarhet f.eks. i små og store kommuner. Forankring.
- Har det høy vitenskapelig kvalitet?
  - i. Bygger det på eksisterende kunnskap?
  - ii. Open Science forhåndsregistrering plan
  - iii. Personvern/GDPR
  - iv. Dokumentasjonsmetode
  - v. Plan for publisering
- Vil det kunne ha påvirkningskraft, slik at det kan implementeres og skaleres?
  - i. Dekker det et dokumentert behov? Forankring i praksisfeltet?
  - ii. Plan for å sikre partnerskap/involvere det relevante aktørene på lang sikt
  - iii. Er det kostnadseffektivt å gjennomføre og skalere i praksis?
  - iv. Finnes det tilstrekkelig kompetanse og menneskelige ressurser for utrulling. F.eks. også i små kommuner?
  - v. Evalueringsopplegg, underveis, prosjektslutt og langsiktig.

4. Samfunnseffekter

- Potensiale for bidrag til å nå målsettingene om at:
  - i. Barn og unge mellom 0-25 år skal få bedre muligheter til læring, utvikling, utdanning og deltakelse i arbeids- og samfunnslivet
  - ii. Landsdelen blir kjent for utvikling og implementering av virkningsfulle levekårstiltak, og øke den offentlige allmenne kunnskapen om virkningsfulle strategier for reduksjon av utenforskap.

Prosjekter med egeninnsats og flere finansieringskilder vil ha større muligheter for å bli prioritert. Ved beregning av egeninnsats benyttes Forskningsrådets til enhver tid gjeldene satser.

11. Kontakt

Ta kontakt med programmets sekretariat for å diskutere innhold i programnotatet eller be om informasjon: Rune Røiseland, seniorrådgiver Sørlandets kompetansefond og programsekretær.

Telefon: 902 69 600

E-post: rune@skfond.no

12. Programmets kunnskapsgrunnlag og et utvalg ressurser

12.1. Programmets kunnskapsgrunnlag

1. «En barndom for livet»:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/en-ny-barndom-for-livet/id3000835/>

2. Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET):

<https://www.ks.no/contentassets/25072fbf9d4d4577899c335e431117d7/Unge-utenfor-arbeid-opplering-og-utdanning.pdf>

3. «Unge uføre og veien til uføretrygd»: <https://doi.org/10.18261/spa.39.1.4>

4. Folkehelsemeldinga — Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar: [Meld. St. 15 \(2022–2023\) - regjeringen.no](#)

5. «Ut av blindsonene»: [bu21strategi-ut-av-blindsonene.pdf \(regjeringen.no\)](#)

6. Kunnskapsoppsummering om ulikheter i helse og livskvalitet i Norge siden 2014 – et sammendrag:

<https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsoppsummering-om-ulikheter-i-helse-og-livskvalitet-i-norge-siden-2014--sammendrag>

12.2. Senter for forskning på folkehelse og levekår

SFL er et regionalt initiativ for å møte folkehelse- og levekårsutfordringene i Agder gjennom tverrfaglig og kunnskapsbaserte samarbeid. SFL samler og synliggjør folkehelse- og levekårsforskningen som skjer i Agder, er en brobygger mellom academia og andre aktører. SFL er et treårig prosjekt finansiert av Agder fylkeskommune, kommuner på Agder og Universitetet i Agder. Se <https://www.uia.no/senter-og-nettverk/senter-for-forskning-paa-folkehelse-og-levakaar>

12.3. Pågående prosjekter i programmet

- “MiniRISK”. Prosjekteier: Sørlandets Sykehus HF
- “Nye Mønstre”. Prosjekteier: Kristiansand kommune
- Forprosjektet “1000 første dager”. Prosjekteier: Vennesla kommune

Det publiseres informasjon om prosjektene på nettsiden www.levikaarsprogrammet.no.

12.4. Nasjonalt ekspertutvalg

Stiftelsen Sørlandets kompetansefond, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, Aust-Agder utviklings- og kompetansefond og Stiftelsen Cultiva etablerte høsten 2022 et felles ekspertutvalg for uavhengige strategiske råd innenfor arbeid på levekårsområdet. Utvalget er satt sammen av nasjonale eksperter med kompetanse fra forsknings-, utdannings- og praksisfeltet. Rådets medlemmer er p.t. Mari Rege (UiS), Yngvar Åsholt (NAV), Simen Markussen (UiO) og Anders Barstad (SSB). Ekspertutvalget bidrar med faglige vurderinger av aktuelle søknader i Levekårsprogrammet og fungerer som veiledere i arbeidet med programmet.